EEN VONDST VAN DEN WITTEN DOLFIJN, DELPHINAPTERUS LEUCAS (PALL.), IN NEDERLAND

door

Dr. A. B. VAN DEINSE en Dr. G. C. A. JUNGE

In 1936 ontving het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie door bemiddeling van Dr. L. D. Brongersma een drietal wervels van een dolfijnachtige, afkomstig uit een jeugdcollectie van J. IJzerdraat. Helaas waren de gegevens, die wij, dank zij Dr. Brongersma, over de herkomst van deze wervels konden achterhalen, vaag. De wervels waren ± 1919 gevonden aan het strand tusschen Zandvoort en IJmuiden. Het is jammer, dat er niet meer gegevens zijn, daar door vergelijking bleek, dat we te doen hebben met den tweeden halswervel (draaier), eersten borstwervel en een (waarschijnlijk tweeden) lendenwervel van een Witten Dolfijn, een soort, die tot nu toe niet in ons land was geconstateerd. Het exemplaar was waarschijnlijk nog niet geheel volwassen, daar de epiphysen van borst- en lendenwervel nog niet met het wervellichaam vergroeid waren en verloren gingen. Van de op het noordelijk halfrond voorkomende dolfijnen hebben alleen de Narwal en de Witte Dolfijn geen vergroeide atlas en draaier.

De processus spinosus van den draaier is beschadigd, verder is deze wervel (fig. 1) volkomen identiek met die van een skelet van *Delphinapterus leucas* dat in het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie aanwezig is. De maten zijn: grootste breedte 151 mm, de hoogte is door den gebroken processus spinosus niet te meten. Het ruggemergskanaal heeft een breedte van 51 mm en een hoogte van 40 mm. Ook van den borstwervel (fig. 2) is de processus spinosus afgebroken, deze is verder gelijk aan den borstwervel van het *Delphinapterus*-skelet in het Museum. Grootste breedte is 140 mm, breedte ruggemergskanaal 65, hoogte 45 mm. De lendenwervel is het meest beschadigd, dorsaal zijn nog slechts enkele fragmenten over van den processus spinosus, terwijl ook de dwarsuitsteeksels gehavend zijn. De breedte van den wervel is ± 290 mm. Deze wervel vertoonde nog resten van stijf aangegroeid periost. Dr. M. Wagenaar, Rotterdam, was zoo goed dit nader te onderzoeken. Er kon geen bloed worden aangetoond, wel veel lijmgevende stof. Het beenweefsel van de wervels is niet erg door het zeewater aangetast. Het feit dat zoowel een hals- als een borst- en een

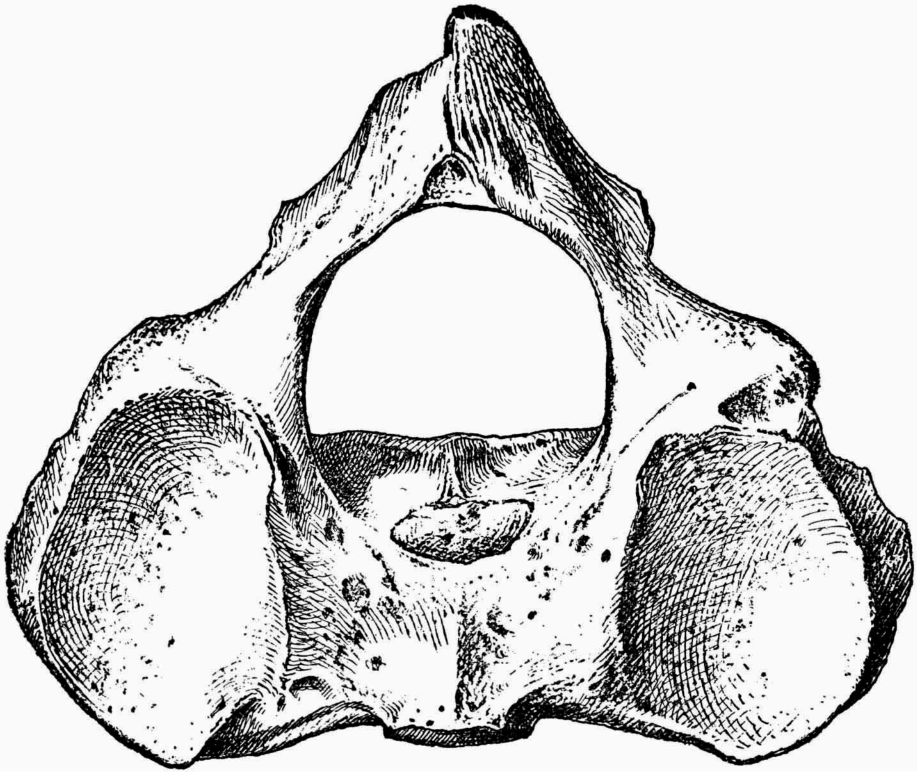

Fig. 1. Tweede halswervel van *Delphinapterus leucas,* van voren gezien. × 4/5.

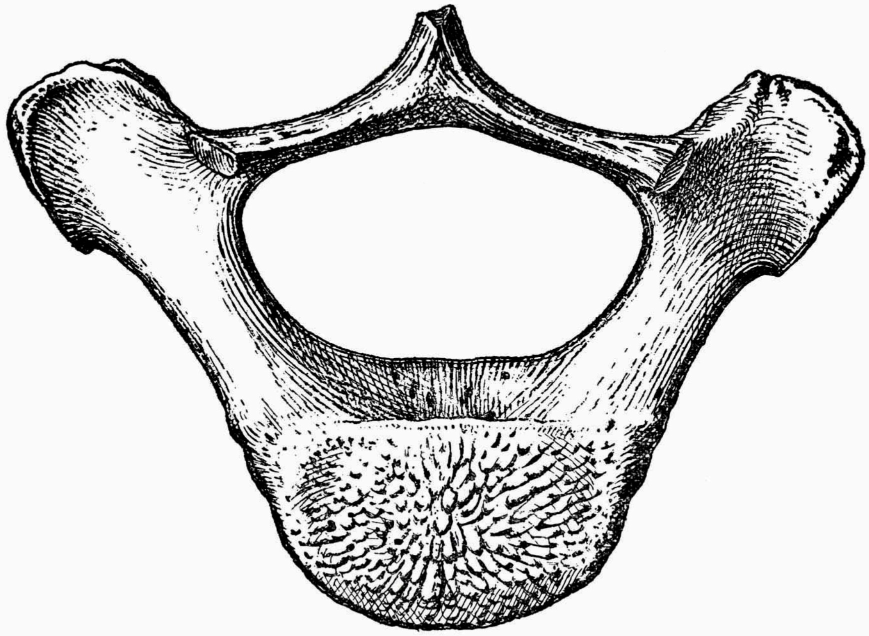

Fig. 2. Eerste borstwervel van *Delphinapterus leucas,* van voren gezien. × 4/5.

lendenwervel bij elkaar op het strand gevonden werden, wijst erop dat het skelet dicht bij de plaats waar zij gevonden zijn uit elkaar moet zijn geslagen. Wel bestaat de mogelijkheid dat het cadaver over grooten afstand door zeestroomen is meegevoerd. De Witte Dolfijn is een circumpolaire arctische soort, die vroeger algemeen voorkwam in de omgeving van

Strandingen (stippen) en waarnemingen (stippen met strepen) van *Delphinapterus leucas* in Engeland, Schotland en het Noordzeegebied.

Groenland en Spitsbergen, maar door de jacht, die ook weer op deze dieren gemaakt is, daar minder algemeen is geworden. Door de Russen worden zij nog geregeld gevangen in de Witte Zee, de Kara Zee en in den mond van de Ob in Noord-Siberië, waar zij vooral van Juni tot September voorkomen (Chapsky, 1937). Volgens Collett (1912) worden zij zoowel in den zomer als 's winters geregeld gezien aan de noordkust van Noorwegen,

minder aan de west- en zuidkust, hoewel er verschillende waarnemingen zijn uit de maanden April, Mei, Juli en Augustus, waarbij zij tot in de Oslofjord doordringen. In den strengen winter 1902/1903, toen het ijs in de noordelijke IJszee dichter bij het land lag dan normaal het geval is, had er een invasie van deze dieren plaats langs de geheele Noorsche kust en werden vele exemplaren gesignaleerd langs de zuidkust vanaf April tot midden Augustus en zelfs half November. In den zomer kwamen zij toen ook geregeld voor in de Oslofjord. Ook komen zij wel in de Oostzee terecht, Japha (1909) vermeldt 8 gevallen voor dit gebied. In de landen om de Noordzee buiten Noorwegen komt *Delphinapterus* sporadisch voor. De Engelsche en Schotsche vondsten vanaf 1793 worden samengevat door Millais (1906), sindsdien is nog slechts één stranding bekend geworden in 1932 (Fraser, 1934). Van de Deensche Noordzeekust zijn geen strandingen bekend, voor de Duitsche Noordzeekust alleen een stranding aan de monding van de Elbe in 1736 (Pohle, 1941). Op bijgaande kaart zijn de verschillende strandingen en waarnemingen in Engeland, Schotland en langs de oostelijke Noordzeekust aangeteekend. Zooals blijkt zijn de meeste gevallen uit Schotland; uit Engeland is slechts 1 stranding bekend en eenige malen zijn dieren voor de kust gezien, een zelfs aan de zuidkust. Dit is wel de zuidelijkste plaats van voorkomen in dit gebied, waarna het Nederlandsche geval volgt. Van de Nederlandsche en Duitsche vondsten zijn geen maanden bekend, evenmin als van 2 van de 14 Schotsche en Engelsche gevallen. Rangschikken wij de 12 overblijvende volgens de maanden van het jaar dan blijkt de verdeeling de volgende: Maart 1, April 1, Juni 3, Juli 1, Augustus 4, October 2. Van de Oostzeestrandingen is in 7 gevallen de maand van de vondst bekend: Februari 1, Mei 4, Juni 2, September 1. Hieruit blijkt wel dat de Witte Dolfijn in deze streken voornamelijk een zomerverschijning is, die zich het meest tusschen Mei en September vertoont. Vanaf Maart trekt de soort langs de noordkust van Europa oostwaarts en kan daarbij vrij ver zuidelijk afdwalen, in het najaar bewegen de dieren zich waarschijnlijk in tegengestelde richting.

LITERATUUR

CHAPSKY, K. K., 1937. Migrations and Hunting of White Whale in the northern Part of Ob Bay. Russisch met Engelsch resumé. Trans. Arctic Institute, vol. 71.

COLLETT, R., 1912. Norges Pattedyr.

FRASER, F. C., 1934. Report on Cetacea stranded on the British coasts from 1911 to 1932. London.

JAPHA, A., 1909. Zusammenstellung der in der Ostsee bisher beobachteten Walen. Schriften der Physik. Ökon. Gesellsch. in Köningsberg, vol. 49.

MILLAIS, J. G., 1906. Mammals of Great Britain and Ireland, vol. 2.

POHLE, H. 1941. Wieviel Säugetierarten leben in Deutschland? Zool. Anzeiger, vol. 133.